

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ У 2026/2027 н.р.: ГОЛОВНІ ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ПРАКТИЧНІ КРОКИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Воротинцева Олена,
доктор філософії зі спеціальної освіти,
вчитель-дефектолог вищої кваліфікаційної категорії,
вчитель-методист УППШ «Ялинка» Ужгородської міської ради,
доцент кафедри логопедії та інноваційних технологій в інклюзії
Карпатського університету імені Василя Стефаника

Королівська ТГ, 27.08.2026

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 15 вересня 2021 р. № 957
Київ

Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти

(Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

[№ 483 від 26.04.2022](#)

[№ 979 від 30.08.2022](#)

[№ 1386 від 29.10.2025](#))

Відповідно до частини другої статті 26 Закону України "Про повну загальну середню освіту" Кабінет Міністрів України **постановляє**:

- Затвердити Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, що додається.
- Установити, що під час організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти висновки інклюзивно-ресурсних центрів, видані до набрання чинності цією постановою, є чинними до закінчення строку їх дії або до видачі нового висновку інклюзивно-ресурсним центром в установленому порядку.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 05 лютого 2026 р. № 129
Київ

Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти

Кабінет Міністрів України **постановляє**:

- Внести зміни до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 76, ст. 4774; 2022 р., № 37, ст. 1990, № 73, ст. 4433; 2025 р., № 91, ст. 6384), виклавши його в редакції, що додається.
- Ця постанова набирає чинності з 1 серпня 2026 року.

Прем'єр-міністр України

Ю. СВИРИДЕНКО

Критерій	I рівень	II рівень	III рівень	IV рівень	V рівень
Визначення рівня підтримки в освітньому процесі проводить	Школа, ІРЦ	ІРЦ	ІРЦ	ІРЦ	ІРЦ
Зміна рівня підтримки	прийняття рішення про зміну рівня підтримки з урахуванням динаміки розвитку учня (виключно в межах суміжного рівня) можливе за потреби командою ППС разом із фахівцем ІРЦ та за погодженням із батьками (іншими законними представниками) учня + відповідний протокол засідання команди ППС із занесенням у систему АС ІРЦ				
Визначення наявності/відсутності відповідної категорії та типу особливих освітніх потреб, надання їх індивідуальної характеристики за типом освітніх труднощів, ступенем прояву	ІРЦ				
Підстава для створення інклюзивного класу	-	Заява батьків/законних представників + висновок про КО ІРЦ			
Кількість учнів з ООП у класі	Без урахування	3	2	1	1

Нормативно-правова база

- ...П.3. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування та заклади освіти створюють для учнів з особливими освітніми потребами умови для здобуття освіти на рівні з іншими здобувачами освіти шляхом:
- належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного, методичного забезпечення закладів освіти;
- підвезення учнів до закладів освіти та у зворотному напрямку;
- створення безпечного освітнього середовища та умов для безперешкодного доступу до будівель, споруд, приміщень, прилеглої території закладів освіти;
- забезпечення необхідними допоміжними засобами для навчання, що дають змогу опанувати освітню програму, відповідно до [Порядку забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1289 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 2, ст. 85);
- створення відповідної матеріально-технічної та навчально-методичної бази, зокрема необхідних навчально-методичних і навчально-наочних посібників, підручників, навчально-дидактичного та ігрового обладнання;
- облаштування та обладнання **ресурсної кімнати (ресурсного осередку) та медіатеки**;
- утримання відповідного штату працівників та залучення у разі потреби додаткових фахівців, зокрема асистента вчителя, асистента вихователя групи подовженого дня, вчителя-дефектолога та інших працівників;
- залучення фахівців (із числа працівників закладу освіти та/або додатково залучених фахівців) для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) відповідно до потреб учнів.

Кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі повинна становити не більше трьох осіб, з яких:

- не більше одного учня, який потребує четвертого чи п'ятого рівня підтримки;
- не більше двох учнів, які потребують третього рівня підтримки;
- не більше трьох учнів, які потребують другого рівня підтримки.
- Учні, які потребують першого рівня підтримки, розподіляються між класами без урахування кількості таких осіб.
- Ця норма застосовується також під час формування з'єданого класу (класу-комплекту). За умови наявності в населеному пункті одного закладу освіти кількість учнів, визначена цим пунктом, не застосовується.

У період воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану

- гранична кількість учнів з ООП, які потребують **четвертого чи п'ятого рівня підтримки**, становить не більше **двох осіб** в одному інклюзивному класі, кількість учнів, які потребують **другого чи третього** рівня підтримки, - не більше **п'яти осіб** в одному інклюзивному класі.
- **У разі перевищення визначеної цим пунктом кількості учнів** з особливими освітніми потребами та відсутності можливості відкриття додаткового інклюзивного класу **орган, у сфері управління якого перебуває заклад освіти, пропонує** батькам (іншим законним представникам) учнів перелік закладів освіти, максимально доступних і наближених до місця їх проживання (перебування), **а також сприяє зарахуванню** дітей з ООП до обраних батьками (іншими законними представниками) закладів освіти.

Гранична кількість здобувачів з ООП у класі

- До 3
- До 7????

Наявність обов'язкова

- **Ресурсна кімната** - спеціально облаштована кімната (**частина кімнати (ресурсний осередок)**), що має відповідний розподіл функціональних зон, призначена для розвитку учнів з особливими освітніми потребами, гармонізації їх психоемоційного стану та психологічного розвантаження, надання (проведення) індивідуальних та/або групових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (занять);
- **Медіатека** - бібліотека цифрових носіїв інформації або комп'ютерного та мультимедійного обладнання, підключеного до Інтернету, що використовується під час освітнього процесу.

Критерій	I рівень	II рівень	III рівень	IV рівень	V рівень
Команда психолого-педагогічного супроводу	+	+	+	+	+
ІПР	+	+	+	+	+
ІНП	-	+	+	+	+
Доплати педагогічним працівникам (20%)	-	+	+	+	+
Асистент вчителя (введення штатної одиниці)	-	+	+	+	+
Асистент вихователя групи подовженого дня (для учнів із соціоадаптаційними та інтелектуальними труднощами) (введення штатної одиниці)	-	+	+	+	+
Асистент вихователя групи подовженого дня(для учнів із іншими труднощами) (введення штатної одиниці)	-	-	-	+	+
Соціальна послуга із супроводу під час інклюзивного навчання (асистент учня)	-	-	+ (відповідно до висновку інклюзивно-ресурсного центру) укладення договору про участь асистента учня з особливими освітніми потребами в освітньому процесі		
Додаткові послуги	ЛП	Посилена увага шкільного практичного психолога			
Забезпечення допоміжними засобами для навчання	-	у межах 10 %	у межах 20 %	у межа х 35 %	у межах 35 %

Зверніть увагу!

-утримання відповідного штату працівників та залучення у разі потреби додаткових фахівців, зокрема асистента вчителя, асистента вихователя групи подовженого дня, **вчителя-дефектолога** та інших працівників

Педагогічне навантаження

- Педагогічне навантаження на ставку **асистента вихователя групи подовженого** дня становить **25 годин на тиждень**. Посада асистента/ки вихователя/ки належить до 10–12 тарифних розрядів Єдиної тарифної сітки.
- Педагогічне навантаження на ставку **асистента вчителя** становить **25 годин на тиждень**.
- Педагогічне навантаження на ставку **вчителя-дефектолога** становить **18 годин на тиждень**.

Асистент учня

- **Забезпечує в освітньому процесі індивідуальні соціальні та соціально-побутові потреби** учня з ООП.
- Асистентом учня може бути *один з батьків* (інший законний представник), *особа, уповноважена ним, або соціальний робітник*, що надає соціальну послугу із супроводу під час інклюзивного навчання.
- **Умови допуску** асистента учня з особливими освітніми потребами до освітнього процесу для виконання його функцій та вимоги до нього визначаються МОН.

Команда психолого-педагогічного супроводу

- У період воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану засідання команди супроводу можуть проходити в режимі реального часу (он-лайн) та/або у змішаному очно-дистанційному форматі.

Склад команди психолого-педагогічного супроводу

ПОСТІЙНІ УЧАСНИКИ

- ✓ Директор або заступник директора з навчально-виховної роботи
- ✓ Вчитель початкових класів (класний керівник)
- ✓ Вчителі-предметники
- ✓ Асистент вчителя

- ✓ Практичний психолог
- ✓ Соціальний педагог
- ✓ Вчитель-дефектолог (з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП)
- ✓ Вчитель-реабілітолог
- ✓ Батьки дитини

ЗАЛУЧЕНІ ФАХІВЦІ

- ✓ Медичний працівник школи
- ✓ Лікар
- ✓ Асистент дитини
- ✓ Спеціалісти системи соціального захисту населення
- ✓ Спеціалісти служби у справах дітей
- ✓ Фахівець ІРЦ

Сайт ДСЯО. Як організувати якісну роботу команди психолого-педагогічного супроводу: поради для керівника закладу освіти <https://sqe.gov.ua/yak-organizuvati-yakisnu-robotu-komand/>

Нормативно-правова база

- ...10) **індивідуальна програма розвитку** - документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання;
- 11) **індивідуальний навчальний план** - документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів...

Закон України «Про освіту»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

ІПР та ІНП

- Для усіх учнів з ООП ІПР складається на навчальний рік, переглядається не рідше ніж двічі на рік (за потреби частіше) з метою її коригування. Підписується всіма членами команди супроводу. ІПР зберігається в особовій справі учня не менше ніж **три роки**, а також **обліковується у системі автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів**.
- **Затверджується наказом керівника закладу освіти.**
- **Форма ІПР** для учнів з особливими освітніми потребами, які потребують підтримки другого - п'ятого рівня, визначена у додатку 3 до Порядку **(оновлена!!)**.

Індивідуальний навчальний план

- ...14. Для учнів з особливими освітніми потребами, які потребують підтримки другого - п'ятого рівня, складається ІНП (за потреби).
- ІНП повинен містити найменування закладу освіти, прізвище та власне ім'я учня, клас, в якому він навчається; перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), загальний обсяг навчального навантаження та кількість годин на тиждень для вивчення навчального предмета (інтегрованого курсу), кількість годин корекційно-розвиткових занять за напрямками, а також гранично допустиме тижневе навантаження на учня.
- ІНП складається командою супроводу за участю педагогічних працівників, які викладають навчальні предмети (інтегровані курси), **затверджується керівником закладу освіти та підписується одним з батьків (іншим законним представником) учня.**
- **Зверніть увагу на суперечності у законодавстві!** (Закон України «Про повну загальну середню освіту» **Стаття 14.** Забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії учня)

Критерій	I рівень	II рівень	III рівень	IV рівень	V рівень
Психолого- педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) на тиждень	-	1-2	3-4	5-6	7-8
Адаптація змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів)	-	+	+	+	+
Модифікація змісту окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів) (за потреби)	-	+	+	+	+
Розклад	За розкладом класу	A	A	A	A
Проведення оцінювання	ЗК	ЗК, ЗК+А, ЗК+М	ЗК, ЗК+А, ЗК+М	ЗК, ЗК+А, ЗК+М	ЗК, ЗК+А, ЗК+М
Консультування	Школа	ІРЦ, вузькопрофільні фахівці			

Нормативно-правова база

- ...15⁻¹) корекційно-розвиткові послуги (допомога) - комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на **корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення;**
- 21⁻¹) психолого-педагогічні послуги - комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями; ...

Закон України «Про освіту»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Різниця між КРП (КРЗ) та ППП полягає у їхньому змісті та меті:

Корекційно-розвиткові послуги

- Спрямовані на **усунення або зменшення порушень** у розвитку дитини.
- Мають чітко визначені корекційні методики (логопедичні вправи, сенсорна інтеграція, розвиток моторики, корекція мовлення).
- Орієнтовані на **відновлення або компенсацію функцій**.
- Виконуються спеціальними педагогами (вчителями спеціальної освіти): вчителями-логопедами, корекційними психопедагогами, тифло-, сурдо-, ортопедагогами, реабілітологами.

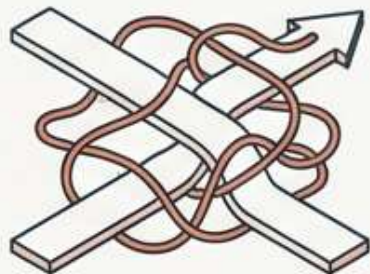
Психолого-педагогічні послуги

- Спрямовані на **психологічну підтримку та педагогічний супровід** дитини.
- Включають діагностику, консультування, розвиток емоційної сфери, формування мотивації, адаптацію до навчального середовища.
- Орієнтовані на **створення умов для навчання та соціалізації**, а не на корекцію конкретного дефіциту.
- Виконуються психологами, соціальними педагогами, класними керівниками.

Ціна термінологічної плутанини

Управлінська криза

Хибне трактування Додатку 5
5 Постанови №88:
призначення будь-яких
фахівців на будь-які послуги
без урахування їхньої
їхньої спеціалізації.

Освітній дефіцит

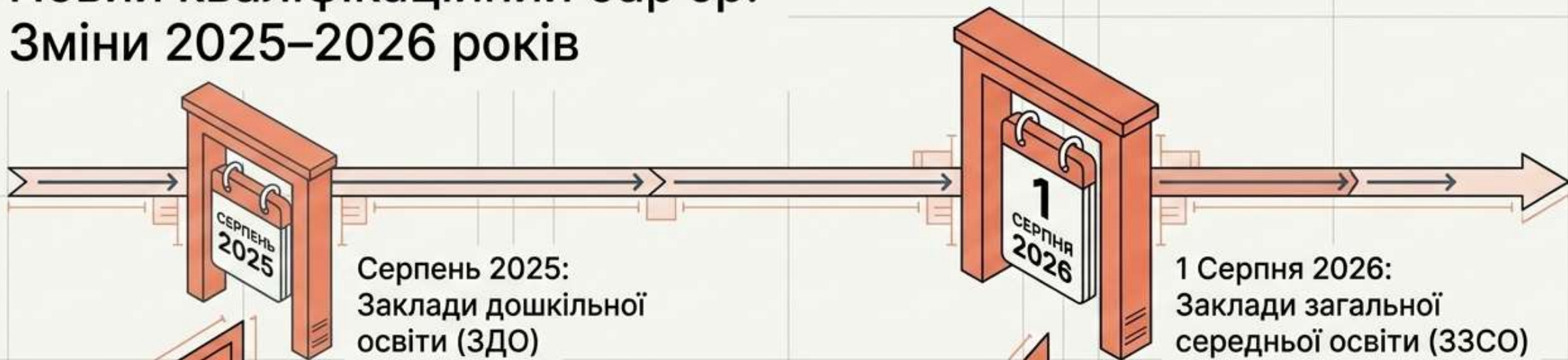
Дитина з ООП не отримує
належної корекції, оскільки
послуги надаються
формально, не профільними
спеціалістами.
Зниження якості інклюзії.

Фінансові порушення

Нецільове використання
субвенцій з державного
бюджету. Оплата праці за
послуги, які фахівець не мав
юридичного права надавати.

Новий кваліфікаційний бар'єр: Зміни 2025–2026 років

КРП (корекційно-розвиткову допомогу) мають право надавати **ВИКЛЮЧНО** педагоги з вищою освітою (бакалавр/спеціаліст/магістр) за спеціальностями:

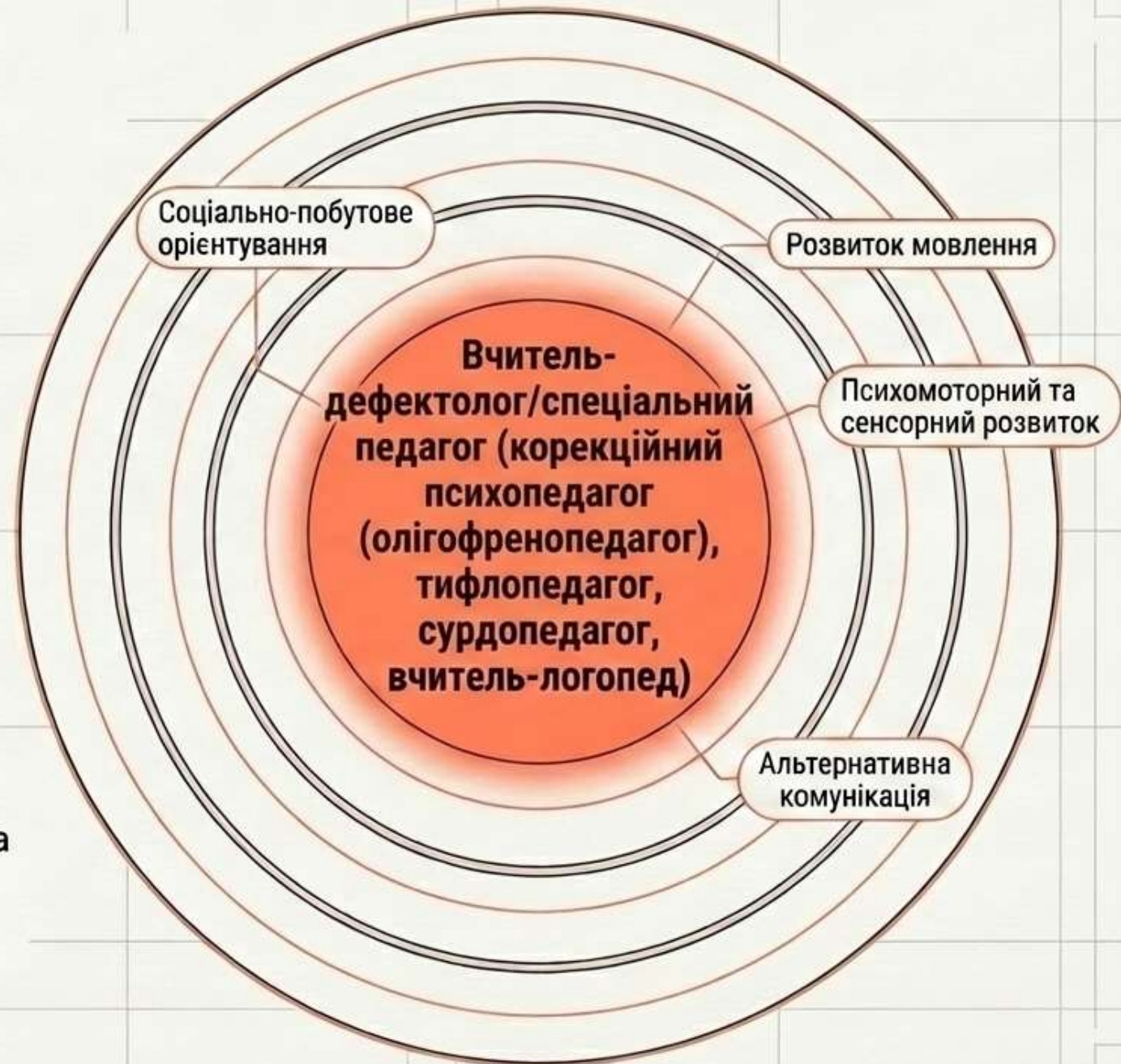
- ❏ «Спеціальна освіта» (за спеціалізаціями)
- ❏ «Корекційна освіта» (за нозологіями)
- ❏ «Дефектологія»

Додаток 5 визначає фахівців для всіх послуг, але не скасовує жорсткого правила: корекція порушень — це територія виключно спеціальних педагогів.

- 11. Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) учням з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до індивідуальної програми розвитку **з урахуванням рекомендацій** інклюзивно-ресурсного центру.
- **Психолого-педагогічні послуги** спрямовуються на організацію освітнього процесу та забезпечення розвитку учнів з особливими освітніми потребами і надаються педагогічними працівниками закладу освіти та/або додатково залученими фахівцями. Надання таких послуг може здійснюватися у формі індивідуальних та/або групових занять.
- **Корекційно-розвиткові послуги (допомога) надаються** у формі занять, які проводяться фахівцями із числа педагогічних працівників, посади яких введено до штатного розпису закладу освіти, та/або додатково залученими фахівцями, **які здобули вищу освіту ступеня/освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціаліста або магістра за спеціальностями “Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)”, “Корекційна освіта (за нозологіями)”, “Дефектологія”.**

Анатомія КРП: Територія спеціальних педагогів

КРП — це втручання, спрямоване на внутрішні механізми (мислення, пам'ять, мовлення, сенсорика).

УВАГА: Вчителі-філологи не мають права вести «Розвиток мовлення», а соціальні педагоги — «Соціально-побутове орієнтування». Це пряме порушення.

Анатомія ПП: Екосистема супроводу

ПП – це не лікування чи корекція, а організація середовища, методична підтримка та допомога в адаптації.

Забезпечення доступності навчального матеріалу.

Індивідуалізація та диференціація завдань.

Партнерство з родиною та соціалізація.

- **Тривалість** індивідуальних психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять становить від 20 до 25 хвилин, а групових - від 35 до 40 хвилин.
- **Розклад** таких занять (послуг) складається з дотриманням вимог санітарного законодавства з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку учнів, узгоджується з розкладом уроків класу та **затверджується керівником закладу освіти** і не може призводити до перевантаження учнів (**ОКРЕМО**)
- Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття **не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження** учнів.
- Відповідно до роз'яснення МОН (лист № 1/4747-25 від 12 березня 2025 року), години корекційних занять **оплачують за ставкою, підвищеною на 20 %**.

Журнал обліку

- Факт проведення (надання) психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг) фіксується у журналі обліку проведення (надання) психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг), форма якого визначена у [Додатку 3-1](#) до **Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 р. № 88 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 19, ст. 531; 2025 р., № 91, ст. 6384).**
- Зазначений журнал ведеться в паперовій або електронній формі **відповідальними працівниками.**
- Батьки (інші законні представники) учня підтверджують факт проведення (надання) психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг) у паперовій або електронній формі.

Нормативно-правова база

- **...розумне пристосування** - запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами;
- **універсальний дизайн у сфері освіти** - дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну; ...

Закон України «Про освіту»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Продовження здобуття освіти

- Тривалість здобуття **початкової та базової середньої освіти** учнями з особливими освітніми потребами може бути продовжена відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. [№ 585](#) “Про встановлення тривалості здобуття повної загальної середньої освіти особами з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти” (Офіційний вісник України, 2003 р., № 17, ст. 776).

Оцінювання результатів навчання

- Оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами здійснюється у порядку, визначеному МОН. (таблиця)
- ...20. Після завершення навчання учні з особливими освітніми потребами відповідно до рівня здобутої загальної середньої освіти отримують документи про освіту державного зразка згідно із зразками документів про загальну середню освіту, затвердженими МОН.
(Зверніть увагу на при заповненні документів про базову та повну ЗС освіти)

Згідно з новими правилами:

- **скасовують спеціальні бланки:** свідоцтва про базову середню освіту та довідки про закінчення повного курсу навчання для осіб з інтелектуальними порушеннями вилучаються з переліку;
- **єдиний зразок:** всі випускники отримуватимуть документи єдиного державного зразка;
- **спеціальна позначка в додатку:** модифікацію змісту навчальних предметів під індивідуальні потреби учня тепер позначатимуть символом «*» лише в додатку до свідоцтва.

Чому це важливо

Запровадження єдиних документів усуває адміністративні бар'єри. Тепер учні з ООП матимуть законні підстави для зарахування до:

- закладів професійної (професійно-технічної) освіти
- закладів для здобуття повної загальної середньої освіти на рівних умовах з іншими.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

10.12.2003 № 811

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
16 лютого 2004 р.
за № 201/8800

**Про затвердження Положення про ІВС «ОСВІТА» та
Порядку замовлення документів про базову середню освіту та
повну загальну середню освіту, видачі та обліку їх карток**

{Заголовок Наказу в редакції Наказу Міністерства освіти і науки [№ 152 від 07.02.2019](#)}

{Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки

[№ 643 від 08.11.2005](#)

[№ 737 від 13.08.2007](#)

Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту

[№ 806 від 18.07.2011](#)

Наказами Міністерства освіти і науки

[№ 243 від 05.03.2015](#)

[№ 1573 від 20.12.2016](#)

[№ 152 від 07.02.2019](#)

[№ 1455 від 14.10.2024](#)

[№ 1771 від 20.12.2024](#)

[№ 573 від 16.04.2025](#)}

ОСВІТА ДЛЯ ВСІХ — ШЛЯХ ДО УСПІХУ!

Корисні посилання

- [Верховна Рада України](#)
- [Міністерство освіти і науки України](#)
- [Урядовий портал](#)
- [Державна наукова установа 'Інститут освітньої аналітики'](#)
- [Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти](#)
- [Український центр оцінювання якості освіти](#)
- [Державна установа 'Український інститут розвитку освіти'](#)